

Hieronder een handreiking voor de RI&E-methode en een lijst met aspecten die van belang zijn bij een RI&E voor PSA.

A Methoden

Basismethode

1. Risico's in kaart brengen. Er zijn diverse (gevalideerde) methoden, zie hieronder.
2. Risico's evalueren.

De beoordeling van een Risico's voor ongewenste gedragsvormen en werkdruk is voorbehouden aan deskundigen. Ook voor het opstellen van de vragenlijst en de methode van de RI&E is het aan te raden in contact te treden met deskundigen van bijvoorbeeld een arbodienst (de arbeids- en organisatiedeskundige of de bedrijfsarts).

3. Maatregelen treffen. De deskundigen zal u adviseren hierbij.
4. Periodiek maatregelen toetsen en eventueel aanpassen.

Diverse methoden om risico's in kaart te brengen

- *Door middel van vragenlijsten*

De meest gebruikte methode is het gebruik van vragenlijsten. Medewerkers krijgen een vragenlijst onder ogen waarin een aantal vragen worden gesteld over de werkdruk en/of ongewenste gedragsvormen.

- *Door middel van interviews*

Bij interviews worden vraaggesprekken over werkdruk gevoerd met medewerkers. Niet alleen wordt stilgestaan bij de hoeveelheid werkdruk, maar ook bij mogelijke gevolgen en oorzaken.

Eén van de methodes is de meetmethode van de Arbeidsinspectie, waarbij een strak geprotocolleerd halfgestructureerd interview wordt afgenomen bij enkele medewerkers van de organisatie. De negen bronnen, die in de vraagstelling worden meegenomen en die werkdruk en werkstress kunnen veroorzaken, zijn vermeld in bijlage 5.

- *Door middel van observaties (werkplekonderzoek)*

Bij zogenaamd werkplekonderzoek is sprake van observatie. Dit betekent dat een aantal deskundigen het werk observeren terwijl het wordt uitgevoerd. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk om te meten hoeveel handelingen een medewerker moet verrichten, hoeveel tijd hij of zij daarvoor heeft en wat obstakels in het werk zijn.

- *Door middel van fysiologische metingen*

Meestal wordt de hartslag, bloeddruk en spierspanning gemeten en soms de ademhaling en de hoeveelheid uitgeademde kooldioxide. Naast de fysiologische reacties worden er ook hormonale bepalingen verricht zoals adrenaline en cortisol door analyse van monsters verkregen uit bloed, urine of speeksel.

- *Gevalideerde RI&E-methoden*

Enkele commercieel verkrijgbare (gevalideerde) methoden voor werkdruk en werkstress:

- Quick scan is gericht op werkdruk bij uitgeverij Kerckebosch: enquête en automatische rapportage;
- VBBA is breder dan alleen werkdruk en wordt veel gebruikt door arbodiensten. Hierdoor is er een groot referentiebestand voorhanden. Deze methode kan ook worden aangevraagd bij SKB;
- NOVA-WEBA is verkrijgbaar bij TNO en is gericht op het in kaart brengen van werkdrukproblemen.

B. Lijst met aspecten die van belang zijn bij een RI&E voor PSA

- *Werkdruk gerelateerde onderwerpen*

Het werk zelf

- taakhoud: te zwaar, te licht
- kwaliteit: uitdagend, te simpel, onduidelijk, te wisselend
- inspraak: regelmogelijkheid, zelfstandigheid in het werk
- hoeveelheid: te veel, te weinig pieken en dalen, te weinig ondersteuning
- werktempo: te hoog, te laag

Werkomstandigheden

- fysiek: lichamelijke overbelasting, verkeerde werkhouding
- omgeving: te veel lawaai, andere storende factoren

Werkgerelateerde onderwerpen

- contacten: met collega's, direct leidinggevende
- persoonlijke eigenschappen: geestelijke belasting, emotionele belasting, herstelbehoefte, te weinig sociale vaardigheden, kan geen nee zeggen, te perfectionistisch van aard, hoog verantwoordelijkheidsgevoel
- ingrijpende gebeurtenissen: privé of in het werk

- *Seksuele intimidatie, agressie, geweld en pesten*

Organisatie

- beleidsverklaring
- voorlichting en instructie leidinggevenden en werknemers
- meldingsinstructie
- klachtenregeling en vertrouwenspersoon
- regeling voor opvang slachtoffers

Werkplek

- goede verlichting in het gebouw
- veilige toegang, parkeergelegenheid
- geen aanstootgevende omgeving (posters)
- (niet) alleen werken

Werkgerelateerde onderwerpen

- collegialiteit
- groepscohesie
- door mannen gedomineerde werkomgeving (voor vrouwen)

- dominante groep die voor nieuwe medewerkers niet tolereren